

Sürgün Mezarlar

Nazım
ALPMAN

CUMHURBAŞ-KANI Süleyman Demirel, Tacikistan gezisi sırasında “**Enver Paşa'nın mezarı Türkiye'ye getirilecektir**” deyince diğer

“sürgündeki” mezarlar da gündeme geldi.

Bunların başında da şair **Nazım Hikmet**, son padişah **Sultan Vahdettin**, Kurtuluş Savaşı kahramanlarından **Çerkes Ethem** geliyor. Osmanlı hanedanından pek çok kişinin de mezarı yurt dışında bulunuyor.

●**Demirel'in** gündeme getirdiği **Enver Paşa**, İttihat ve Terakki Partisi'nin kurucusu militan bir devlet adamıydı. Harbiye Nazırlığı yaptı. 1881'de İstanbul'da doğan paşanın serüvenlerle dolu yaşamı 1922 Tacikistan'ın Belcivan kentinde son buldu. Kızılordu askerleri tarafından vurulan **Enver Paşa'nın** mezarı vurulduğu Çeğen köyünün yakınında.

●**Kurtuluş Savaşı** kahramanlarından **Çerkes Ethem**, 1921'de Yunanistan'a kaçıp oradan da Ürdün'e geçti. 1950 yılının temmuz ayında Amman'da ölünce buradaki **Kabartay mezarlığına** gömüldü.

●**Nazım Hikmet** 1963'te Moskova'da kalbine yenik düş-

Demirel'in, “**Enver Paşa'nın mezarı Türkiye'ye getirilecektir**” sözü, gözleri sürgünde ölen ünlülerin mezarlarına çevirdi

ENVER PAŞA

Mezarı vurulduğu yer Tacikistan'da.

sürgünde burada bulunan ünlüler mezarlığına defnedildi.

●**Bir başka tartışmaya** konu olan Osmanlı İmparatorlu-

77-514840
ğū'nun “son padişahı” **Sultan Vahdettin Mehmet** ise 16 Mayıs 1926'da İtalya'nın şarkı festivaliyle ünlü kenti San Remo'da hayata gözlerini kapadı. Padişah'ın naaşı Şam'a getirildi. Şam'da yaşayan Türk aileler aralarında topladıkları parayla burayı onarıp Hanedan mezarlığı haline getirdiler.

●**Vahdettin'in** yanında Osmanlı Hanedanı'nın 18 üyesi de yatıyor. **Abdülhamit'in** en büyük oğlu **Sultan Selim Efendi (1937 Lübnan)**, kızı **Refia Sultan (1937 Lübnan)**, en küçük oğlu **Mehmet Abit Efendi (1937 Beyrut)** ve **Abdülmecit'in** kızı da bu mezarlıkta yatıyor.

Sürgünde vefat eden birçok devlet adamının mezarı daha sonraki yıllarda Türkiye'ye getirildi. Örneğin **Namık Kemal**, 1888'de Sakız Adası'nda ölmüş, mezarı yıllar sonra Gelibolu'ya getirilmişti. **Mithat Paşa** da Taif'te sürgündeyken 1891'de öldürülmüş, mezarı 26 Haziran 1951'de ülkeye getirilerek **Abide - i Hürriyet Tepesi'ne** defnedilmişti. İttihat ve Terakki'nin üç liderinden biri olan **Talat Paşa**, ise Berlin'de bir Ermeni komitacı tarafından 1921'de vuruldu. Mezarı 1943 yılında Türkiye'ye getirildi.

13.9.95

62

